

Telatappitiimi – mistä kaikki alkoi?

Panssarimuseon pajan tarkoitus on pitää liikkuva kalusto ajokunnossa ja entisöidä maailmanharvinaisuuksia näyttelykuntoon. Pajan toiminnasta vastaa museomestari, joka on alan ammattilainen. Hän ei kuitenkaan varsin ymmärrettävistä syistä pystyisi suorittamaan kaikkia tehtäviään yksin.

Talkootyöt alkavat

Panssarimuseon ihka ensimmäiset ajonäytökset järjestettiin kesällä 1991. Näissä oli ensimmäistä kertaa mukana pajatalkoolaisia – kahdessakin eri sukupolvessa. Ajonäytösten lisäksi vapaaehtoisia työllistivät monenlaiset järjesty- ja kunnossapitotehtävät itse museoalueella. Ajonäytöksissä ideana tuolloin oli se, että mukaan otettiin niitä vaunuja, jotka kulloinkin lähtivät käyntiin. Teemoja oli monenlaisia, mutta mallia otettiin esimerkiksi televisiosarja Kummelin Aziz The Combat Fighter -sketsistä.

2000-luvun alussa televisiossa pyörivät kuuluisat telatpit, joilla ihan ilmiselvästi oli vaunupäähineet päässään. Montaa muutosta ei siis tarvinnut tehdä, kun idean isä, Mikko Mäkelä, vuonna 2004 erään illan päätteeksi luonnosteli paperille maailman ensimmäisen telatapin.

Saman vuoden kesällä järjestettiin museolla Tuire Mäkelän ideoima ensimmäinen Perhepäivä. Tapahtumaan odotettiin ehkä noin 500 kävijää. Odotukset kuitenkin ylittyivät totaalisesti, kun heitä saapuikin paikalle lopulta noin 1 500. Telatpit ajeluttivat yleisöä museon kentällä ATS-59-telavetäjällä.

Alkuperäinen telatappitiimi kesällä 2002. Vasemmalta Tapani Hakala, Jaakko Pihlaja, Mikko Mäkelä, Matti Pihlaja, Tapio Hakala.

Kunnostustyöt alkavat

Historiallisten vaunujen entisöintiin haluttiin toden teolla lähteä ja härkää tartuttiin sarvista vuonna 2004. Telatappien ensimmäinen varsinainen projekti oli nimeltään Sotka kuntoon, ja siihen saatiin rahallista tukea. Tämän T-34-85:n ohella myös lyhytputkinen T-34-76 piti ripeällä aikataululla saada ajokuntoon vuoden 2007 Tali-lhantala 1944 -elokuvan kuvauksia varten.

Telatappitiimin panos on näkynyt lukuisissa muissakin filmeissä ja dokumenteissa. Esimerkiksi Tykkimiehet ry:n Tuomo Rystin tuottamissa ja ohjaamissa viime sodistamme kertovissa dokumenttielokuvissa sekä amerikkalaisessa talvisotaa käsittelevässä vuoden 2006 dokumenttielokuvassa Fire and Ice esiintyi Panssarimuseon kalustoa telatappien operoimana.

Panssarimuseon paja elokuu 1991. Vasemmalta museomestari Markku Uosukainen, Ari Ojala, Pasi Seppälä.

Niin ikään monenmoisiin paraateihin ja juhlatilaisuuksiin ei olisi museopanssarivaunuja saatu – eikä edelleenkään saataisi – ilman telatappien panosta.

Sotkien lisäksi kuntoon on saatettu 2000-luvulla muun muassa ATS-59, Landsverk Anti, T-26 sekä T-20 Komsomlets. 2010-luvun korvilla agendalle tuli myös Sturmgeschütz.

Telatappien kokoonpano

Telatappitiimi ei ole mikään virallinen yhdistys, vaan talkooporukka, jossa on matkan varrella ollut vaihteleva määrä jäseniä mukana. Vuonna 2004 toiminnan aloittaneeseen kokoonpanoon kuuluivat jo 1990-luvun alusta talkootoiminnassa mukana olleet Pasi Seppälä ja Mikko Mäkelä, kiltasisko Tuire Mäkelä, Pihlajan veljekset Jaakko ja Matti sekä Hakalan veljekset Tapani ja Tapio. Porukka ehti välissä kutistua varsin pieneksikin, mutta 2010-luvun alusta alkaen se lähti taas kasvamaan.

Telatappitiimi on toimintansa alusta asti ollut käytettävissä, kun tarvitaan teknistä osaamista ja yksinkertaisesti miesvoimaa erilaisten töiden suorittamiseen. Tiimi on näin ollen museomestarille oivallista työreserviä. Mestarin ei tarvitse kuin sanoa mitä tehdään, ja hommat tulevat hoideutuksi perään katsomatta. Kaikkien telatappien ei pidäkään osata kaikkea, vaan jokaisella on omat tietyt erikoisosamisalueensa.

Uusi ote

Tiimin jäseniä on kahdessa erässä koulutettu telatapin ja panssarimestarin Rainer Syrjälän johdolla BMP-1-rynnäkövaunuun. Näitä niin kutsuttuja ”kiltabemareita” on kaksi kahden killan jäsenen yksityisomistuksessa ja niillä suori-

Ajonäytösmiehistöä museolla kesällä 1994. Takana vasemmalta Markku Uosukainen, Kimmo Viitaniemi, Kalle Hurme, jalkaväkimiehiä mm. Mikko Mäkelä. Komson edessä vas. tuntematon ja Pekka Sipola.

Telatapit yhteiskuvassa panssarijoukkojen 100-vuotisjuhlapäivänä.

tetaan muun muassa yleisöajelutuksia museon eri tapahtumissa, tietenkin telatappien järjestämänä.

Vuonna 2017 koulutettu BMP-miehistö lähti ottamaan

Telatappimaassa tapahtuu

Palstan ensimmäisessä osassa käydään läpi toimintaa noin viimeisen vuoden ajalta. Vuoden 2019 kevätkausi meni pitkälti Panssarijoukot 100 vuotta -juhlaparaatin kalustoa valmistellessa. Myös jokavuotiset tapahtumajärjestelyt pitivät tapit kiireisenä.

Panssarijoukot 100 vuotta

Ehostus- ja kunnostustöitä edelsivät kalustovalinnat. Kun oli selvillä mitä vaunuja paraatiin haluttiin mukaan, täytyi selvittää niiden tekninen kunto. Hyvinkin erilaisissa tilanteissa olevia koneita ryhdyttiin toden teolla laittamaan kuntoon keväällä. Samalla telatappien keskuudesta valittiin miehistöt paraativaunuihin.

Kuten aina isoissa projekteissa, myös tässä hurja loppukiri koitti vain muutamaa päivää ennen määrähetkeä. Telatapit pistivät isolla porukalla parastaan ja töitä paiskittiin yötä myöten. Juhlaa edeltäneenä päivänä kaikki miehistöt kokoontuivat ja hoitivat kukin omat vaununsa viimeistä silausta myöten ajokuntoon ja siirsivät ne prikaatin alueelle valmiuteen.

Museokalusto saatiin toimimaan pääasiassa moitteettomasti. Ainoa suuri takaisku oli se, ettei parissa viikossa käytännössä palasista koottu Sturmgeschütz viime hetkenkään yrityksistä huolimatta lopulta suostunut käynnistymään, eikä sitä siten nähty paraatissa.

Itse paraati sujui museokaluston osalta erittäin hyvin. Jopa ”retkikeittimenä” telatappien tuntema T-26 saatiin ensimmäistä kertaa miesmuistiin ajamalla pilttuusta pilttuuseen. Ohimarssin jälkeen tapit esittelivät museovaunuja kalustonäyttelyssä.

Näytöksiä ja näyttelyitä

Kevääseen mahtui paraativalmistelujen ohella monia rutiininomaisia tehtäviä. Toimintavuosi alkoi museon talvilomariehalla, johon kuului yleisöajelutus kiltä-BMP:llä. Kewätsawutuksen perinteiseen näytökseen savua saatiin T-54:stä, PT-

aktiivista roolia telatappitiimissä. Ryhmä on sen jälkeen saanut paljon lisää jäseniä. Syksyllä 2018 alkoivat säännölliset tappien talkoot joka toinen sunnuntai kiltaveli Sami Wächterin toimiessa henkisenä johtajana ja pääorganisaattorina. Tällä kokoonpanolla ja sen ylläpitämällä intensiteetillä on luonnollisesti oleellisen paljon paremmat edellytykset tärkeän työn tekemiseen.

Telatappimaassa tapahtuu

Telatappien toimintaa aletaan tästä numerosta alkaen seuraamaan Panssarissa säännöllisesti ”Telatappimaassa tapahtuu”-palstalla. Ensimmäinen osa on luettavissa tästä lehdestä.

Juttua varten on haastateltu Mikko Mäkelää ja Pasi Seppälää.

Benjamin Helander

76:sta ja BTR-50:stä. Ne kaikki tulivat myös paraatiin, joten näin maksimoitiin tehokkuus kaluston käytössä.

Toukokuun lopussa helatorstaina järjestettiin kiltaveli Sami Wächterin ideoima telatappien oma panssaritaitokilpailu – telatorstai – jo toista kertaa. Hallitsevat mestarit ovat Jukka Harkki ja Esa Muikku.

Kesän aikana museovaunuja tarvittiin perinteisen perhepäivän lisäksi heinämessuilla Forssassa sekä elomessuilla Hämeenlinnassa. Alkusyksystä kiltalaisille esiteltiin KAM-evakuointipanssarivaunuja sekä käsiteltiin Parolannummen vaiherikasta historiaa. Telatapit huolehtivat kaluston liikuttamisesta ja lopulta evakuoivat lentokentällä epäkuntoon menneen evakuointipanssarivaunun toisella evakuointipanssarivaunulla. Tapahtumien osalta vuosi päättyi syyslomariehen BMP-ajelutukseen.

Muutosten syksy

Suurten linjojen osalta syksy meni pitkälti paraatipuristuksesta toipumiseen niin kaluston kuin tappienkin puolesta. Museon pajalla puhaltavat uudet tuulet, jotka vaativat sopeutumista telatappitiimiltä. Vuodenvaihteessa pajalla toimeenpantiin uudelleenjärjestelyjä. Vuoden ensimmäinen tavoite oli saada vaunut paikalleen panssariseminaarin kalustonäyttelyyn. Kahden täyden työpäivän tuloksena saatiin kenties ainutkertainen tilanne, kun näyttelyssä seisoivat vierekkäin yhdeksän erilaista PT-76-pohjaista vaunua.

Benjamin Helander

K Supermarket
HATTULA